

DE VLAAMSE MINISTER VAN ONDERWIJS

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Voorontwerp van decreet houdende wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs

1. INHOUDELIJK

In het voorliggende voorontwerp van decreet zijn voor het hoger onderwijs een aantal maatregelen opgenomen in uitvoering van het regeerakkoord, de beleidsnota Onderwijs 2014-2019 en de beleidsbrieven Onderwijs. Deze maatregelen hebben betrekking op de rationalisatie van het hoger onderwijsaanbod, op de verplichte, niet-bindende toelatingsproeven voor bepaalde bacheloropleidingen en op het toelatingsexamen arts-tandarts. Aansluitend bij de nieuwe regeling met betrekking tot het toelatingsexamen arts-tandarts maakt het voorliggend voorontwerp van decreet het mogelijk om voor de master-na-masteropleidingen in de specialistische geneeskunde een beperking op te leggen aan de instroom in functie van de opleidingscapaciteit van deze opleidingen (het aantal erkende stageplaatsen en stagemeesters die elke universiteit zijn toegewezen voor een bepaald specialisme). Tevens worden in het voorliggende voorontwerp van decreet een aantal faciliterende maatregelen opgenomen in het kader van de door de Vlaamse Regering goedgekeurde conceptnota "Uitbouw van het hoger beroepsonderwijs". Tot slot bevat dit voorontwerp van decreet nog een aantal technische aanpassingen aan de regelgeving met betrekking tot de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen en het Instituut voor Tropische Geneeskunde.

Faciliterende maatregelen hoger beroepsonderwijs (HBO5)

Op 25 maart 2016 gaf de Vlaamse Regering haar goedkeuring aan de conceptnota "Uitbouw van het hoger beroepsonderwijs" met hierin het voorstel om de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs structureel in te bedden in de hogescholen. Om de voorgestelde hervormingen voor te bereiden, worden in het voorliggende voorontwerp van decreet enkele faciliterende maatregelen genomen.

De grootste aandacht gaat hierbij naar de bepalingen die betrekking hebben op de geplande omvormingen en de actualisatie van de bestaande HBO5-opleidingen. Met het Spoeddecreet van 23 december 2016¹ werd vastgelegd dat voor deze opleidingen kunnen worden overgedragen naar de hogescholen, ze moeten worden omgevormd of geactualiseerd. Voor de omvormingen

---

¹ het decreet van 23 december 2016 tot wijziging van regelgeving over de taalexamenregeling van het personeel, de studiegebieden en de programmatieprocedure voor het secundair volwassenenonderwijs, de programmatie van opleidingen van het hoger beroepsonderwijs, een benoemingsstop voor het hoger beroepsonderwijs en de specifieke lerarenopleiding in de centra voor volwassenenonderwijs en bepaalde aspecten van alternerende opleidingen

moet er een “toets nieuwe opleiding” (TNO) worden aangevraagd bij de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO). Deze aanvraag moet gebeuren op het ogenblik dat de verantwoordelijkheid voor deze opleidingen nog berust bij het samenwerkingsverband tussen de hogeschool en de centra voor volwassenenonderwijs. Vanaf het academiejaar 2019-2020 zullen de HBO5-opleidingen evenwel uitsluitend worden aangeboden door de hogescholen. Dit betekent dat er in deze overgangperiode voor deze procedures verscheidene verduidelijkende bepalingen nodig zijn.

Rationalisatie hoger onderwijs

Zowel in het regeerakkoord, in de beleidsnota Onderwijs en de verschillende beleidsbrieven is de rationalisatie van het opleidingsaanbod hoger onderwijs een belangrijk aandachtspunt. Daarbij wordt ingezet op inhoudelijke transparantie (overzichtelijk aantal basisopleidingen, duidelijke naamgeving), organisatorische optimalisatie (schaalgrootte, geografische spreiding, structurele samenwerking tussen instellingen) en op een strikte toepassing van de criteria voor de macrodoelmatigheidsbeoordeling. In dit kader werd met de instellingen voor hoger onderwijs een moratorium op nieuwe opleidingen afgesproken voor de academiejaren 2015-2016 en 2016-2017. Bijkomend werd afgesproken dat om dit moratorium op te heffen concrete voorstellen én acties nodig zijn om tot een effectieve rationalisering te komen. De afgelopen jaren is er dan ook regelmatig overleg geweest met de associaties, hogescholen en universiteiten. Gevolg gevend aan het ingestelde moratorium op nieuwe opleidingen, hebben zij intern voorstellen ontwikkeld om te komen tot een rationeler hogeronderwijsaanbod. Zij hebben aan de minister bevoegd voor het onderwijs verschillende standpunten en overzichten bezorgd met betrekking tot hun visie op het bewerkstelligen van meer rationalisatie en transparantie in het hoger onderwijs. Daarbij is ook ingegaan op rationalisatie-inspanningen die in het verleden reeds gebeurd zijn.

Op basis van de consultatieronde van het hogeronderwijsveld werd vervolgens een set concrete maatregelen uitgewerkt die verder kunnen bijdragen tot de rationalisatie van het opleidingsaanbod. In uitvoering hiervan worden in het voorliggende voorontwerp van decreet dan ook de volgende maatregelen opgenomen:

a) Omvang afstudeerrichtingen

Met het voorliggende voorontwerp van decreet wordt voor de initiële professionele bacheloropleidingen de minimumomvang voor een afstudeerrichting opgetrokken van 30 naar 60 studiepunten. Dit gebeurt om te vermijden dat relatief kleine differentiatiepakketten aanleiding geven tot uiteenlopende profileringen van wat in feite grotendeels dezelfde opleiding is, wat de transparantie niet ten goede komt, noch voor de student, noch voor het werkveld. Een differentiatie van minder dan 60 studiepunten binnen een initiële professionele bacheloropleiding kan in de toekomst dus slechts een keuzepakket zijn, zonder civiel effect via een vermelding op het diploma.

Voor het academisch hoger onderwijs blijft de minimumomvang behouden op 30 studiepunten. Academische bacheloropleidingen zijn immers voornamelijk gericht op doorstroom, waardoor de eigenlijke differentiatie pas in de masteropleiding komt. Masteropleidingen zijn dan weer beperkter qua studieomvang dan bacheloropleidingen, waarbij in het geval van een masteropleiding van 60 studiepunten een afstudeerrichting van 30 studiepunten de facto al de helft van de omvang betreft.

Aangezien de huidige regelgeving geen maximum oplegt voor de omvang van een afstudeerrichting, is het momenteel mogelijk dat afstudeerrichtingen van dezelfde opleiding in de realiteit 100% van elkaar verschillen. In termen van curriculumopbouw gaat het dan de facto om twee verschillende opleidingen. Dat is weinig transparant, omdat de opleidings- en diplomabepaling dit niet weerspiegelen en omdat afstudeerrichtingen hierdoor onterecht gepercipieerd kunnen worden als volwaardige (niche-) opleidingen (al dan niet uniek). Om dit te vermijden wordt er naast een minimale omvang decretaal ook een maximale omvang bepaald voor afstudeerrichtingen.

Voor het academisch hoger onderwijs wordt bepaald dat de studieomvang van een afstudeerrichting niet groter kan zijn dan 120 studiepunten. Concreet impliceert dit dat binnen een bacheloropleiding van 180 studiepunten de resterende 60 studiepunten behoren tot een gemeenschappelijke stam. Dit garandeert een substantiële verwevenheid van de verschillende curricula die naar hetzelfde diploma leiden.

De begrenzing van de maximale omvang van afstudeerrichtingen geldt niet voor het hoger kunstonderwijs, waar de curricula sterk geïndividualiseerd zijn en dus logischerwijze aanleiding geven tot een grote differentiatie, zonder dat echter de transparantie in het gedrang komt.

Voor het professioneel hoger onderwijs wordt eveneens bepaald dat afstudeerrichtingen niet groter kunnen zijn dan 120 studiepunten. Deze bepaling is onmiddellijk van toepassing op nieuwe opleidingen. Voor reeds bestaande opleidingen wordt bepaald dat afstudeerrichtingen niet groter kunnen zijn dan 150 studiepunten. Aangezien ze immers onmiddellijk voorbereiden op de arbeidsmarkt, differentiëren sommige opleidingen op vandaag voor een aandeel dat groter is dan 120 van de 180 studiepunten. Na vijf jaar volgt een evaluatie die bekijkt of de maximumgrens van 120 studiepunten alsnog kan worden veralgemeend binnen het professioneel hoger onderwijs.

b) Procedure erkenning nieuwe opleidingen

Door het aanbieden van nieuwe opleidingen moeten de hogeronderwijsinstellingen kunnen inspelen op de evoluerende noden in de maatschappij en het werkveld. Om evenwel te vermijden dat de programmatie van nieuwe opleidingen aanleiding geeft tot een proliferatie van het aanbod, moet de procedure om nieuwe opleidingen aan te vragen voldoende drempels bevatten. Die procedure bestaat uit twee stappen: de beoordeling van de macrodoelmatigheid door de Commissie Hoger Onderwijs en de beoordeling van de kwaliteit via de toets nieuwe opleiding (TNO) door de NVAO. Met het voorliggende voorontwerp van decreet wordt het bestaande proces van macrodoelmatigheid geoptimaliseerd om de bestaande pijnpunten/ tekortkomingen weg te werken. Daartoe worden de volgende aanpassingen aangebracht aan de bestaande regelgeving:

- Het inruilen van opleidingen blijft voorzien in de programmatieprocedure voor nieuwe initiële bachelor- en masteropleidingen. Een afwijking op deze algemene regel zal enkel mogelijk zijn als de Commissie Hoger Onderwijs een positief oordeel geeft over een aanvraag tot afwijking op deze verplichte afbouw van een initiële bachelor- of masteropleiding. Daarmee wordt de bestaande regeling, waarbij automatisch een vrijstelling voor afbouw gegeven wordt als de nieuwe opleiding een unieke opleiding is (dit is een opleiding die nergens voorkomt in het Hogeronderwijsregister), verlaten.
- Om te garanderen dat de criteria voor de macrodoelmatigheidstoets strikt worden toegepast, krijgt de Commissie Hoger Onderwijs meer autonomie. Momenteel dienen aanvraagdossiers vooraf het positief advies te bevatten van de associatie waartoe de aanvragende instelling behoort, en kan de commissie na indiening van de dossiers de universiteiten en hogescholen raadplegen via respectievelijk de VLIR en de VLHORA. In een concurrentieel hogeronderwijslandschap is de meerwaarde van deze stappen voor de commissie echter gering. Met het voorliggende voorontwerp van decreet worden ze dan ook geschrapt. In de plaats daarvan komt er een gecoördineerde indiening van alle aanvraagdossiers door de VLIR (voor de universiteiten) en de VLHORA (voor de hogescholen). De VLIR en de VLHORA krijgen daarbij niet de bevoegdheid om dossiers tegen te houden maar krijgen wel de taak om ieder dossier te voorzien van een advies ten aanzien van de Commissie Hoger Onderwijs. Dat advies moet aangeven waarom een opleiding hetzij moet worden gezien als relatief nieuw en uniek binnen het hogeronderwijslandschap, hetzij reeds bestaat in dezelfde of een verwante vorm. In dat laatste geval motiveert de VLIR of de VLHORA ook waarom de opleiding dan meerdere keren kan worden aangeboden of aangevraagd, en gaat daarbij in op de regionale spreiding en wenselijke fijnmazigheid van het aanbod. Het advies van de VLIR of de VLHORA wordt een ontvankelijkheidsvoorwaarde voor de aanvraagdossiers. Aangezien

- het advies van het hogeronderwijsveld onderdeel zal uitmaken van ieder ontvankelijk dossier, kan de Commissie Hoger Onderwijs vervolgens de macrodoelmatigheid autonoom en zonder verdere raadpleging van het veld beoordelen.
- De beoordeling van de macrodoelmatigheid wordt verfijnd door de bestaande criteria aan te passen. Naast de reeds bestaande criteria zal de Commissie Hoger Onderwijs ook een oordeel uitspreken over de verwevenheid en de verwantschap van de opleiding ten aanzien van het bestaande aanbod en wordt ook het hierboven vermelde advies van de VLIR of van de VLHORA meegenomen in de beoordeling.
  - Het veranderen van vestiging wordt een aparte aanvraag bij de Commissie Hoger Onderwijs. In de huidige regelgeving is via de VLUHR-procedure voor de hogescholen de mogelijkheid voorzien om van vestiging te veranderen binnen de hogeschool. Voor de universiteiten is deze mogelijkheid niet voorzien. Een verandering van vestiging kan evenwel in het huidige onderwijslandschap een grote impact hebben op de regionale spreiding van opleidingen, en aldus ook op de instroom van studenten en dit zowel in de opleiding die van vestiging verandert als in dezelfde of verwante opleidingen aangeboden door andere instellingen. Met het voorliggende voorontwerp van decreet wordt dan ook ingevoerd dat bij een verandering van vestiging binnen de instelling een aanvraag moet ingediend worden bij de Commissie Hoger Onderwijs, die deze aanvraag zal beoordelen op basis van een aantal vooropgestelde criteria. Tevens moet deze aanvraag het akkoord krijgen van de VLIR of VLHORA.
  - De programmatieprocedure HBO5 wordt in de toekomst analoog aan die voor bachelor- en masteropleidingen. Met het voorliggende voorontwerp van decreet wordt de scope van de (versterkte) programmatieprocedure uitgebreid met de HBO5-opleidingen. Anders dan bachelor- en masteropleidingen kunnen nieuwe HBO5-opleidingen evenwel enkel ontstaan wanneer er onderwijskwalificaties op niveau 5 worden ontwikkeld op basis van beroepskwalificaties.

c) Het Hogeronderwijsregister als authentieke informatiebron

Momenteel zijn er omtrent het opleidingsaanbod hoger onderwijs drie bronnen die op elkaar zouden moeten zijn afgestemd: het besluit van de Vlaamse Regering dat de lijst vastlegt van de bachelor- en masteropleidingen aangeboden door de universiteiten en hogescholen (opgemaakt door het Departement O&V), de databank hoger onderwijs (beheerd door AHOVOKS) en het Hogeronderwijsregister (beheerd door de NVAO). In de realiteit blijkt afstemming tussen deze bronnen niet steeds gegarandeerd. Dit komt de transparantie niet ten goede en maakt het systeem kwetsbaar.

In de toekomst wordt het Hogeronderwijsregister de bron voor informatie over de opleidingen, afstudeerrichtingen en vestigingsplaatsen voor het hoger onderwijs in Vlaanderen. Dit register zal daartoe gebaseerd worden op de informatie die wordt verzameld in de databank hoger onderwijs en worden gevoed door de Vlaamse Overheid voor wat betreft het opleidingsaanbod (de regering legt de lijst van opleidingen vast en AHOVOKS neemt die over in de databank) en door de NVAO wat betreft de kwaliteitsborging. Het voorliggende voorontwerp van decreet harmoniseert daartoe de decretale bepalingen die nu verwijzen naar hetzij het besluit van de Vlaamse Regering (= de lijst), hetzij de databank, hetzij het Hogeronderwijsregister.

Toelatingsexamen arts- tandarts

Met het voorliggende voorontwerp van decreet wordt het toelatingsexamen arts-tandarts aangepast, waarbij overgestapt wordt van het bestaande systeem van numerus clausus naar een systeem van numerus fixus (waarbij via een vergelijkend examen het aantal geselecteerden bij voorbaat wordt bepaald). Voorafgaandelijk is een uitvoerig debat en onderzoek gevoerd over de noodzaak en mogelijkheid van een aanpassing van dit toelatingsexamen. Daarbij bleef de basisdoelstelling van het toelatingsexamen arts-tandarts behouden, namelijk: het selecteren van de beste studenten in functie van de bekwaamheid om de opleiding tot een goed einde te brengen. Eén van de conclusies was evenwel dat de bestaande numerus clausus niet langer volstaat. Hier wordt uitgebreid op ingegaan in

de Memorie van Toelichting bij dit voorontwerp van decreet. Met het voorliggende voorontwerp van decreet worden dan ook in het artikel dat de bijzondere toelatingsvoorwaarden voor het studiegebied Geneeskunde en Tandheekunde (artikel II.187 van de Codex Hoger Onderwijs) regelt, alle noodzakelijke bepalingen opgenomen om dit systeem van numerus fixus te implementeren.

Aansluitend bij de regelgeving van de toelatingsproef arts-tandarts wordt voor de master-na-masteropleidingen in de specialistische geneeskunde met het voorliggende voorontwerp van decreet de mogelijkheid gecreëerd om een kwantitatieve beperking van het aantal studenten mogelijk te maken in functie van de opleidingscapaciteit.

Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven

Zowel in het regeerakkoord, de beleidsnota Onderwijs als in de beleidsbrieven Onderwijs, wordt het engagement genomen in te zetten op een betere studiekeuzebegeleiding. Een van de concrete elementen die bij de versterking van het studiekeuzeproces naar het hoger onderwijs wordt voorzien, is de invoering van verplichte, niet bindende toelatingsproeven bij de aanvang van het hoger onderwijs.

Verplichte, niet-bindende proeven in het hoger onderwijs zijn belangrijke elementen in het traject van een goede studieoriëntering. Via deze verplichte, niet-bindende proeven per opleiding of cluster van opleidingen, moeten de instellingen de kennis en vaardigheden van inkomende studenten kunnen inschatten en eventuele tekorten en remedieerbare hiaten beter kunnen opvangen. Deze toetsen hebben een specifiek karakter en verwijzen naar de beginvoorwaarden of naar bepaalde beginvoorwaarden die eigen zijn aan een opleiding of een groep opleidingen en die van studiekeuzers kunnen worden verwacht na het succesvol beëindigen van welbepaalde studierichtingen in het secundair onderwijs. Via de niet-bindende toelatingsproeven leren studiekeuzers de eigen positie kennen ten opzichte van het verwachtingspatroon van de opleidingen en eventueel de prestaties van de andere geïnteresseerde studiekeuzers voor deze opleidingen. De proeven geven informatie en ondersteunen de studiekeuzer in de reflectie over de voorgenomen keuze en de mogelijke remediëring. De niet-bindende toelatingsproeven zijn instellingsneutraal. De student legt de niet-bindende toelatingsproef voor een bepaalde opleiding af onafhankelijk van de hogeschool of universiteit waar hij zich wenst in te schrijven. Met een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef kan de student zich inschrijven voor de opleiding aan de instelling van zijn keuze.

Met het voorliggende voorontwerp van decreet wordt de eerste inschrijving van een student voor bepaalde opleidingen dan ook afhankelijk gemaakt van een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef en wordt aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven een niet-bindende voorwaarde op te leggen aan een student op basis van de resultaten van de proef. Er wordt tevens voorzien dat er in uitzonderlijke gevallen op gemotiveerde wijze afwijkingen worden voorzien op de verplichting tot deelname aan de proef. Het voorontwerp van decreet voorziet dat de Vlaamse Regering, na raadpleging van de VLUHR, de opleidingen vastlegt waarvan de inschrijving afhankelijk wordt gesteld van de deelname aan een niet-bindende toelatingsproef.

Een nadere toelichting en een artikelsgewijze bespreking is opgenomen in de Memorie van Toelichting bij dit voorontwerp van decreet.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Voorliggend voorontwerp van decreet heeft geen impact op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

1. De faciliterende maatregelen voor het HBO5 hebben geen impact op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Het gaat hier enkel over een aantal verduidelijkende maatregelen die nodig zijn in de overgangperiode van nu tot 1 september 2019 om de omvorming of actualisatie van de HBO5-opleidingen te faciliteren.
2. De maatregelen inzake rationalisatie hoger onderwijs hebben evenmin een impact op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Zij hebben in hoofdzaak betrekking op het versterken van de transparantie van het aanbod (omvang van de afstudeerrichtingen), op de versterking van de procedure macrodoelmatigheid en op het afstemmen van de verschillende bronnen (DHO, HOR en lijst van de bachelor- en masteropleidingen)inzake het opleidingsaanbod. Dit alles heeft geen impact op het aantal studenten, die via de opgenomen en verworven studiepunten, en de diploma's, de basis vormen voor de financiering hoger onderwijs.
3. Ook de aanpassingen aan het toelatingsexamen arts-tandarts hebben geen budgettaire weerslag. Rekening houdend met het totaal aantal studenten dat meegenomen wordt in de financiering hoger onderwijs, is de eventuele impact van het aangepaste examen op het aantal studenten arts- tandarts zodanig klein dat dit geen impact zal hebben op het klikmechanisme.
4. De bepalingen inzake de verplichte, niet-bindende toelatingsproeven hebben evenmin een budgettaire impact. Zij regelen in hoofdzaak dat de eerste inschrijving van een student voor bepaalde opleidingen afhankelijk wordt gemaakt van een bewijs van deelname aan deze proeven.
5. Ook de technische aanpassingen (Raad voor Betwistingen inzake Studievoortgangsbeslissingen, Instituut voor Tropische Geneeskunde) hebben geen budgettaire weerslag.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 27 april 2017.

Met toepassing van artikel 6§5 van het BVR van 19 januari 2001 houdende regeling van de begrotingscontrole en –opmaak is voor dit dossier het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister bevoegd voor begroting niet vereist.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op de financiën van de lokale besturen, noch op personeelsvlak, noch op het vlak van de werkingsuitgaven, de investeringen en schuld, en de ontvangsten.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Het voorstel van beslissing heeft geen weerslag op het personeelsbestand en op het personeelsbudget van de Vlaamse overheid, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor het algemeen beleid inzake personeel en organisatieontwikkeling, niet vereist is.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

1 Het bijgaande voorontwerp van decreet] werd grotendeels aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies nr. 2017/99 van 6 april 2017.

2. Het voorontwerp van decreet valt buiten het toepassingsgebied van de reguleringimpactanalyse (RIA). Het betreft regelgeving waarvoor geen vrije beleidsruimte bestaat of regelgeving zonder of met weinig inhoudelijke effecten.

Regelgeving waarvoor geen vrije beleidsruimte bestaat

De faciliterende maatregelen hoger beroepsonderwijs

Zowel in het regeerakkoord, de beleidsnota onderwijs en de beleidsbrieven staat vermeld dat er werk wordt gemaakt van de uitbouw van het hoger beroepsonderwijs (HBO5) tot een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs. De Vlaamse Regering heeft dan ook op 25 maart 2016 haar goedkeuring gegeven aan de conceptnota "Uitbouw van het hoger beroepsonderwijs". In voorbereiding van deze hervorming werd op 23 december 2016 het Spoeddecreet bekrachtigd, waardoor de bestaande HBO5-opleidingen kunnen worden geactualiseerd in afwachting van de erkenning van een beroepskwalificatie en waardoor onderwijskwalificaties op een andere wijze kunnen worden ontwikkeld. Momenteel wordt er verder werk gemaakt van de uitrol van de hervorming van het HBO5 zodat vanaf 1 september 2019 alle hbo5-opleidingen door hogescholen worden aangeboden. Het is binnen dit vastgelegd kader dat de huidige aanpassingen dan ook moeten gezien worden. Het zijn faciliterende maatregelen die nodig zijn om de voorgestelde hervormingen voor te bereiden.

Rationalisatie hoger onderwijs

Zowel in het regeerakkoord, de beleidsnota onderwijs en de beleidsbrieven is de rationalisatie van het hoger onderwijs een belangrijk aandachtspunt. De volgende keuzes worden hier vastgelegd:

- er wordt gestreefd naar inhoudelijke transparantie (naamgeving);
- nieuwe opleidingen kunnen enkel worden aangeboden als er een andere opleiding wordt afgebouwd;
- er wordt gekeken naar verwevenheid van curricula over afstudeerrichtingen heen;
- de criteria van de macrodoelmatigheidstoets worden strikt toegepast.

In de beleidsbrief onderwijs 2016-2017 werd in dit kader dan ook het volgende opgenomen (p 34):

Daartoe optimaliseer ik de regelgeving omtrent de programmatie van nieuwe opleidingen en het vernieuwen van het onderwijsaanbod in het hoger onderwijs. Ik zal daarbij de procedures voor hbo5 en de rest van het hoger onderwijs zo veel als mogelijk op elkaar afstemmen. Op basis van de voorstellen die ik verwacht van de instellingen hoger onderwijs neem ik concrete maatregelen die een rationeler en transparanter onderwijsaanbod bevorderen voor de bachelor- en masteropleidingen. In samenspraak tussen de NVAO en mijn administratie bouwen we op basis van de vernieuwde DHO het hoger onderwijsregister uit tot de enige authentieke bron met betrekking tot het hoger onderwijsaanbod.

Het is dan ook binnen dit vaststaand kader dat de bestaande regelgeving met het voorliggende voorontwerp van decreet wordt geoptimaliseerd.

Toelatingsexamen arts - tandarts

Met het voorliggende voorontwerp van decreet wordt het principe van het toelatingsexamen an sich niet aangepast, maar wordt enkel de vorm van het examen gewijzigd van een numerus clausus naar een numerus fixus systeem.

Vanuit juridisch oogpunt heeft een dergelijke aanpassing geen enkele impact. De afdeling wetgeving Raad van State heeft in het kader van de invoering van de huidige numerus clausus gesteld dat ook al betreft het einddoel de beperking tot de toegang van het beroep van arts en tandarts, het de bevoegdheid van de Vlaamse gemeenschap blijft om wat haar betreft hiervoor een middel aan te wenden dat tot haar bevoegdheid behoort. Het is onbelangrijk hierbij of het een numerus clausus betreft of een numerus fixus. Een numerus fixus legt enkel een maximum op voor de opleiding en bepaalt niet wie maximaal toegang heeft tot het uitoefenen van de geneeskunde in Vlaanderen. Dit uitgangspunt wordt ook bevestigd in de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en het EHRM.

De achterliggende doelstelling van het toelatingsexamen arts en tandarts zowel in zijn huidige vorm als in de vorm van een numerus fixus, is vanzelfsprekend om in de lijn te liggen van de federaal bepaalde contingenteringscijfers. De contingentering dient verschillende doelen zoals het beheersbaar houden van de kosten van de gezondheidszorg, het garanderen van zorgkwaliteit en het behouden van het evenwicht tussen de artsendichtheid van de gemeenschappen. Dit betreft een gedeelde verantwoordelijkheid van de federale overheid en de gemeenschappen.

Vanuit politiek en maatschappelijk oogpunt is het behoud van het examen dus de enige beleidsruimte. Een aanpassing van het numerus clausus systeem in opvolging van diverse adviezen bleek wel maatschappelijk en technisch noodzakelijk.

In 2014 werd een begeleidingscommissie opgericht met de taak om de inhoud en kwaliteit van het toelatingsexamen tot de opleidingen van arts en tandarts te onderzoeken. In de lijn van de eerste evaluatie van 2008 (Witboek Toelatingsexamen arts en tandarts) wordt concreet voorgesteld door deze experten (adviesnota van 3 september 2015) om het toelatingsexamen, dat nu als een numerus clausus is opgevat, om te vormen tot een vergelijkende selectieproef of numerus fixus, een vergelijkend examen waarbij het aantal geselecteerden bij voorbaat wordt bepaald. De begeleidingscommissie erkent de hoge moeilijkheidsgraad van het huidige toelatingsexamen en stelt voor om dit te vereenvoudigen. Het behoud van de absolute cesuur zou op termijn leiden tot een hoger aantal geslaagden, indien geen bijkomende maatregelen worden genomen om een overaanbod in de toekomst te voorkomen.

De minister verzocht nadien de Vlaamse Onderwijsraad om een advies (d.d. 8 maart 2016) over deze aanbeveling van de begeleidingscommissie. De VLOR is van mening dat de overgang van een numerus fixus het toelatingsexamen transparanter zal maken. Hij vroeg wel om een aantal randvoorwaarden te respecteren waarmee de aangepaste regelgeving ook rekening houdt. Er werd verder ook onderzocht hoe gevolg kan gegeven worden aan deze aanbevelingen van de begeleidingscommissie. In de beleidsbrief 2016-2017 wordt hierover dan ook het volgende gesteld (p.21).

Ik vertaal de voorstellen van de begeleidingscommissie en het advies van de VLOR naar een concrete hervorming van het toelatingsexamen arts-tandarts. Hierover ga ik ook in overleg met mijn collega van de Franse gemeenschap en de bevoegde federale minister van Volksgezondheid. Ik maak werk van een decreet zodat de nieuwe formule kan starten in 2018. Het toelatingsexamen van 2017 behoudt nog één jaar zijn huidige vorm.

Met het voorliggende voorontwerp van decreet werd dan ook deze beslissing uitgewerkt en kan er dan ook geen sprake zijn van vrije beleidsruimte.

Verplichte, niet-bindende toelatingsproeven

Zowel in het regeerakkoord, de beleidsnota Onderwijs als in de beleidsbrieven Onderwijs, wordt het engagement genomen in te zetten op een betere studiekeuzebegeleiding. Een van de concrete elementen die bij de versterking van het studiekeuzeproces naar het hoger onderwijs wordt voorzien, is de invoering van verplichte, niet bindende toelatingsproeven bij de aanvang van het hoger onderwijs. In de beleidsnota Onderwijs wordt hierover het volgende vermeld (p 34):

Via een goede aanvangsdiagnostiek bij de start in het hoger onderwijs en verplichte, niet-bindende toelatingsproeven per opleiding of cluster van opleidingen, moeten de instellingen de kennis en vaardigheden van inkomende studenten kunnen inschatten en eventuele tekorten en remedieerbare hiaten beter opvangen waarbij een juiste oriëntering voorop staat. Omwille van de complexiteit van de ontwikkeling van valide toelatingsproeven start ik eerst met een toelatingsproef voor de geïntegreerde lerarenopleidingen kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs. Op basis van deze ervaringen kunnen ook voor de andere richtingen in het hoger onderwijs toelatingsproeven worden ontwikkeld. Ik reken voor de uitwerking van de toelatingsproeven en de gefaseerde implementatie maximaal op de universiteiten en de hogescholen om zo te komen tot een gezamenlijke en gedragen aanpak.

In uitvoering van deze beslissing wordt met het voorliggende voorontwerp van decreet de eerste inschrijving van een student voor bepaalde opleidingen dan decretaal afhankelijk gemaakt van

een bewijs van deelname aan de niet-bindende toelatingsproef en wordt aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven een niet-bindende voorwaarde op te leggen aan een student op basis van de resultaten van de proef.

Regelgeving zonder of met weinig inhoudelijke effecten

Regelgeving Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen

De voorstellen van regelgeving die betrekking hebben op de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen betreffen enerzijds de bevoegdheidsomschrijving die in lijn wordt gebracht met recente rechtspraak van het Grondwettelijk Hof (*Arrest GwH nr. 26/2017 van 16 februari 2017*) en anderzijds louter technische aspecten die betrekking hebben op een vereenvoudiging van de procedures.

Bepalingen Instituut voor Tropische Geneeskunde (ITG)

De voorstellen van regelgeving die betrekking hebben op het ITG zijn het gevolg van een wijziging van statuten, waarbij het doel van de stichting behouden blijft, maar het te herformuleren en te moderniseren.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet wijziging van het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs en de Codex Hoger Onderwijs van 11 oktober 2013, wat betreft het hoger onderwijs;
2. de Vlaamse minister, bevoegd voor het onderwijs, te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de VLOR en de SERV, binnen de hiertoe vastgelegde termijnen.

De Vlaamse minister van Onderwijs

Hilde CREVITS

Bijlagen:

- het principiële goed te keuren voorontwerp van decreet
- de memorie van toelichting
- het gunstig advies van de Inspectie van Financiën van 27 april 2017